
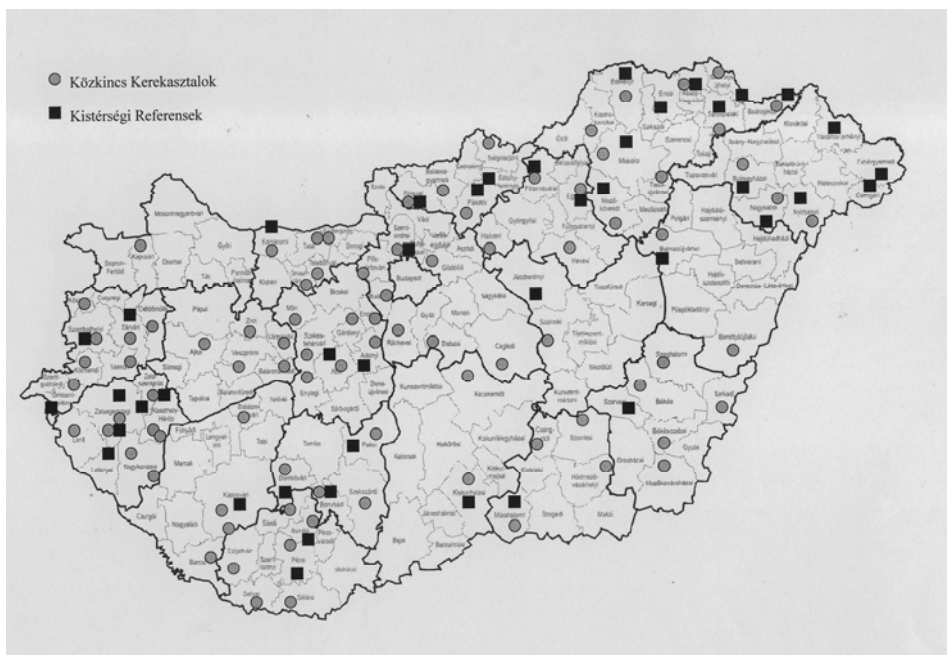
MÓK ILDIKÓ

Öt éves a Közkincs Program

A Közkincs Program keretében 2005 óta előbb a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma, majd az Oktatási és Kulturális Minisztérium illetve a Nemzeti Fejlesztés Minisztérium hirdette meg a Közkincs Pályázatokat. A kiírások évenként növekvő hangsúllyal tartalmaztak olyan elemeket, amelyek a kulturális vidékfejlesztés európai célkitűzéseit és gyakorlatát szem előtt tartva a kistérségeket alkotó települések kulturális együttműködésének fejlesztésére, közös programok, szolgáltatások megvalósítására, a tervezési folyamatok összehangolására kínáltak lehetőséget. Ezt a törekvést indokolta és szükségessé tette az a tapasztalat, miszerint a statisztikai kistérségekhez tartozó települések között kicsi vagy nincs aktív kulturális kapcsolat, elvétve akad rendszeres, hosszabb távra tervező együttműködés. Ezek felerősítése pedig alapvető követelménnyé vált a jelen tervezési időszak alatt lehívható uniós és hazai fejlesztési források elnyeréséért folytatott versenyfutásban. A súlyos gondokkal terhelt önkormányzatok, illetve a települések kulturális életének alakítói, szereplői öt évvel ezelőtt még inkább a saját fejlesztési elképzelések önálló megvalósításában gondolkodtak, ha gondolkodhattak fejlesztésben egyáltalán. Ha fel is merült az együttműködések szükségszerűsége, a cselekvésig inkább csak a kényszer, mintsem az előrelátó tervezés juttatta el őket. Az első lépések megtétele a kistérséghez tartozó települések partneri együttműködései felé vezető úton nem csupán a régi beidegződések, az újfajta gondolkodás és gyakorlat hiánya miatt volt nehéz. Nehéz volt azért is, mert még az egymás szomszédságában lévő falvak, városok lakossága, illetve az ott dolgozó kulturális szakemberek és önkéntesek is keveset tudtak egymásról, nem is beszélve a 30–40 km távolságra lévőkről. A történelmi léptékkal mérve közös gyökerek a jelenben nem képeztek egymáshoz szervesen kapcsolódó kultúrát, kevés volt az átjárás, a közös élmény és tapasztalat, kevés volt a szakmai párbeszéd. Ennek az állapotnak a fokozatos javítását, az elszigetelődés oldását, az együttműködések kezdeményezését tartotta szem előtt a kiíró, amikor meghirdette a Közkincs Pályázatokat.

Az elmúlt öt év során közel száz Közkincs Kerekasztal alakult, és ezek – néhány kivételével – jelenleg is működnek. A helyben élők visszajelzései alap-

ján mondhatjuk, hogy munkájuk jelentős élénkülést hozott a települések, a kistérségek, mikrotérségek művelődésében, kulturális életében. Ezt a folyamatot erősítette, hogy 2008-tól lehetőség volt kistérségi közművelődési-múzeumi referens foglalkoztatására is pályázni. Jelenleg 39 kistérségben dolgozik jelentős pályázati támogatással közművelődési szakember. A referensek a kistérségi kulturális tevékenység szervezésében, összefogásában, együttműködések kezdeményezésében, pályázatok, képzések kidolgozásában és megvalósításában, a kistérségi kulturális marketing kialakításában, a média-megjelenések szervezésében jelentős munkát végeztek.

A Közkins Kerekasztalok és a kistérségi közművelődési referensek működésének eredményeképpen rendszeressé váltak a térség kulturális szereplői közötti kapcsolatok, kialakultak az információ-csere és -megosztás módjai, médiumai, elkezdődött a települések közötti programkoordináció és -csere. Különböző mélységben és más feldolgozottsági szinten, de mindenütt elkészült a kistérségi értékleltár és szolgáltatásjegyzék. Ezeket néhol nyomtatott, néhol elektronikus, néhol mindkét formában elérhetővé tették minden érdeklődő számára: kistérségi kiadványok, cd-k, honlapok készültek.

Közösségi tervezési folyamat eredményeképpen 70 kistérségben nyomtatott formában elkészült az értékleltár, melyből 23 már az interneten keresztül is elérhető.

58 Közkincs Kerekasztal alkotott kész kulturális koncepciót illetve stratégiát, melyek közül többet a Társulás tárgyalta és elfogadott. Közülük 14 a megvalósítás operatív programját is kidolgozta

A kulturális koncepciót megalapozó, a kistérség jelenlegi adottságait elemző részletes tanulmány 48 készült.

Még egy lépéssel messzebbre jutottak azok a kistérségek, amelyek az elvégzett munka eredményeképpen közösen nyújtottak be, vagy hirdettek meg kulturális célú pályázatokat, illetve ahol a Kerekasztalt bevonták a Többcélú Kistérségi Társulás kulturális területet érintő kezdeményezéseinek, döntéseinek szakmai előkészítésébe is. Több kistérségben alapítottak díjat a kulturális élet szereplőinek elismerésére, dolgoztak ki oktatási tematikát a helyi értékek megismertetésére, több száz programot, kiállítást szerveztek és kiadványt jelentettek meg az évek során. A Közkincs Program különösen azokon a helyeken eredményezett számottevő változást, ahol rossz anyagi és fizikai állapotban lévő intézmények, elszegényedett önkormányzatok és kevés közművelődési szakember dolgozik. Vagyis azokon a településeken, kistérségekben, ahol a rendelkezésre álló kicsi pályázati forrás is jelentős támogatást adott ahhoz, hogy a helyben élők személyes áldozatkészsége és elkötelezettsége eredményre is vezessen.

Az elkövetkezőkben néhány, több éve működő Közkincs Kerekasztal illetve kistérségi közművelődési referens számol be munkájáról, kezdeményezéseiről, tapasztalatairól.